

ПРОМІЖНИЙ ЗВІТ № 1*
20 серпня – 4 вересня 2007 р.

Підсумки

- Президентом України було призначено позачергові вибори до Верховної Ради України 30 вересня 2007 р. Змагання за 450 місць у парламенті здійснюватиметься в межах єдиного загальнодержавного виборчого округу з пропорційним розподілом мандатів поміж партіями (блоками), які подолають трьохвідсотковий бар'єр. Списки кандидатів зареєстровано від 20-ти політичних партій та блоків.
- Законодавча база в цілому забезпечує надійне підґрунтя для проведення демократичних виборів; проте для забезпечення належного її виконання необхідна політична воля всіх учасників процесу. Викликають занепокоєння деякі нещодавні зміни та доповнення до Закону України "Про вибори народних депутатів України" (ЗВНД), зокрема, положення щодо процедури голосування виборців, що не здатні пересуватися самостійно (голосування за місцем перебування), скасування можливості голосування за відкритими посвідченнями та щодо складання списків виборців.
- Управління виборчим процесом здійснюватиметься трирівневою системою виборчих комісій, що складається з Центральної виборчої комісії (ЦВК), 225-ти окружних виборчих комісій (ОВК) та понад 34,000 дільничних виборчих комісій (ДВК). Наразі ЦВК вдається ефективно керувати процесом, хоча чимало партій вважають її надміру заполітизованою.
- Списки виборців складаються 679-ма робочими групами (РГ) на основі виборчих списків 2006 р. та інформації, наданої місцевими органами влади та державними установами. РГ видаються добре організованими й професійними.
- Збирання відомостей про громадян, що перетинають державний кордон, з метою викреслення зі списків виборців тих осіб, які мають право голосу, але виїхали за межі країни, викликає занепокоєння з точки зору питань законності, існування можливості позбавлення виборчих прав, а також практичного виконання цього положення. Відповідна постанова уряду наразі оскаржена у Конституційному суді.
- Передвиборча кампанія стартувала швидко, з помірною активністю. До цього моменту кампанія відбувається спокійно та безперешкодно. Місія ОБСЄ/БДПЛ зі спостереження за виборами отримала вісім повідомлень про випадки передвиборчої агітації представниками центральних або місцевих органів державної влади, що не є кандидатами у депутати, а також два повідомлення про спроби матеріального заохочення виборців під виглядом добродійної діяльності з метою здійснення можливого впливу на їх вибір.
- До цього часу на адресу ЦВК надійшло 20 офіційних скарг, жодну з яких не було задоволено. Адміністративні суди винесли рішення у більш ніж 39-ти справах. Більшість оскаржених у судовому порядку рішень ЦВК були скасовані, в т.ч. рішення щодо реєстрації списків кандидатів у депутати.

* Єдина офіційна версія цього документу – це англо-мовна версія.

- Події виборчої кампанії до цього часу отримують доволі широке висвітлення у ЗМІ. Повідомляється про кілька нещодавніх випадків вчинення насильницьких дій або залякування журналістів.
- В якості спостерігачів на виборах до Верховної Ради України ЦВК зареєструвала 12 національних та шість міжнародних організацій.

Вступ

5 червня ц.р. Президент України призначив позачергові вибори до Верховної Ради України на 30 вересня 2007 р.. На запрошення Міністерства закордонних справ України Бюро з демократичних інститутів та прав людини ОБСЄ (ОБСЄ/БДПЛ) 10 серпня 2007 р. створило Місію зі спостереження за виборами до Верховної Ради України 30 вересня (МСВ). МСВ ОБСЄ/БДПЛ на чолі з Послом Одрі Гловер складається з основного складу місії в кількості 17-ти осіб, розташованих у Києві, а також 50-ти довгострокових спостерігачів (ДСС), які 22 серпня були розміщені у 22-х пунктах по всій країні. Експерти основного складу місії та ДСС залучені з 23 держав – учасниць ОБСЄ. Державам – учасницям ОБСЄ також було надіслано запит направити 600 короткострокових спостерігачів для спостереження за процедурами голосування та підрахунку голосів.

Політичний контекст

З огляду на випадки переходу народних депутатів від опозиційних парламентських груп до правлячої більшості на початку 2007 року, Президент Віктор Ющенко видав указ про проведення позачергових виборів до ВРУ, які були початково призначені на 27 травня, але згодом перенесені на 30 вересня ц.р. Серед основних політичних сил, які змагатимуться на цих виборах, – п'ять політичних партій, представлених у ВРУ цієї каденції: Блок Юлії Тимошенко (БЮТ), Комуністична партія України (КПУ), Блок “Наша Україна - Народна самооборона” (НУ-НС), Партія регіонів (ПР) та Соціалістична партія України (СПУ).

Виборча система та законодавча база

Парламент України (*Верховна Рада*) складається з 450-ти народних депутатів, які обираються в рамках єдиного загальнодержавного виборчого округу на п'ятирічний строк. Місця розподілятимуться пропорційно за списками партій, які отримали більше трьох відсотків усіх поданих голосів виборців. Партії та виборчі блоки можуть реєструвати списки кандидатів; законодавством не передбачено одноосібного висунення кандидатів.

Проведення виборів до ВРУ регулюється Конституцією України та Законом України “Про вибори народних депутатів України” (закон про вибори до ВРУ, ЗВНД), прийнятому в 2004 р. з останніми змінами та доповненнями від 1 червня 2007 р. Окрім Конституції та ЗВНД, декілька інших законів також стосуються проведення виборів, в т.ч. Закон України “Про політичні партії в Україні”, Закон України “Про Центральну виборчу комісію”, а також деякі положення Кодексу адміністративного судочинства та Кримінального кодексу. Рішення ЦВК не мають сили закону, але їх виконання є обов'язковим для всіх суб'єктів виборчого процесу.

Законодавча база в цілому забезпечує надійне підґрунтя для проведення демократичних виборів; проте для забезпечення належного її виконання необхідна політична воля усіх учасників процесу. Незважаючи на те, що декілька поправок до ЗВНД відповідають

попереднім рекомендаціям ОБСЄ/БДПЛ, залишаються кілька приводів для занепокоєння, зокрема, щодо положень про процедуру голосування виборців, що не здатні самостійно пересуватися (голосування за місцем перебування), скасування можливості голосування за відкріпними посвідченнями та складання списків виборців¹. Майже всі партії, з якими зустрічалися представники МСВ ОБСЄ/БДПЛ, критично висловлювалися стосовно нещодавно запровадженого положення про голосування за місцем перебування, а також висловлювали значне занепокоєння щодо нових положень про систему контролю за перетином державного кордону, яка, на їхню думку, може позбавити значну кількість виборців їх виборчих прав². Разом з тим, інші партії висловлювали протилежну думку про необхідність такого контролю з метою запобігання голосуванню від імені громадян, які проживають за кордоном.

Управління виборчим процесом

Управління виборчим процесом здійснює трирівнева система виборчих комісій, що складається з Центральної виборчої комісії (ЦВК), 225-ти окружних виборчих комісій (ОВК) та понад 34,000 дільничних виборчих комісій (ДВК)³. Нещодавніми поправками до ЗВНД запроваджено представництво політичних партій у виборчих комісіях усіх рівнів, однак право призначення членів комісій застережене лише для п'яти парламентських фракцій, зареєстрованих на початку роботи ВРУ цієї каденції⁴.

ЦВК є постійно діючим органом у складі 15-ти членів, що призначаються Верховною Радою України за поданням Президента на семирічний строк. У поточному складі ЦВК вісім членів комісії є представниками коаліції парламентської більшості (ПР/СПУ/КПУ), та решта сім – з опозиції (НУ-НС та БЮТ). Голова ЦВК призначений від меншості, тоді як секретар – від більшості⁵. Багато партій висловили занепокоєння, за їхніми словами, “заполітизованістю” ЦВК.

Від початку виборчого процесу ЦВК прийняла всі передбачені ЗВНД рішення, в тому числі щодо створення виборчих округів, призначення членів ОВК, реєстрації списків кандидатів, регулювання проведення передвиборчої агітації, реєстрації спостерігачів, ухвалення зразків виборчих матеріалів, вирішення питань щодо складання списків виборців та виділення бюджетних асигнувань на проведення виборів. Наразі ЦВК вдається ефективно й прозоро керує процесом. Рішення приймаються, як правило, одностайно. Виключеннями, що заслуговують на увагу, стали рішення щодо реєстрації

¹ Ці та інші питання вже висвітлювалися у Звіті з оцінки потреб ОБСЄ/БДПЛ (http://www.osce.org/documents/odihr/2007/07/25716_en.pdf).

² Попри неодноразові звернення на адресу різних державних органів, МСВ ОБСЄ/БДПЛ так і не отримала дані про кількість виборців, зареєстрованих під час перетину кордону для виїзду з країни.

³ Для голосування поза межами країни створено додатковий виборчий округ, де управління виборчим процесом здійснює ЦВК та Міністерство закордонних справ. У день виборів у дипломатичних представництвах України в 79-ти країнах світу відкритим приміщенням для голосування у 113-ти виборчих дільницях.

⁴ Партії (блоки), від яких зареєстровано списки кандидатів у депутати, мають право делегувати одного представника до ЦВК із правом дорадчого голосу. Крім того, кожна партія (блок) може призначити не більше п'яти уповноважених осіб у загальнодержавному виборчому окрузі та не більше двох уповноважених осіб у кожному територіальному окрузі. Усі позапарламентські партії, з якими зустрічалися представники МСВ ОБСЄ/БДПЛ, висловлювали стурбованість відсутністю своїх представників у складі виборчих комісій усіх рівнів.

⁵ ЗВНД визначає, що призначення на посади Голови та Секретаря кожної комісії мають порівну розподілятися між кандидатами від фракцій парламентської більшості та меншості.

виборчої списку партії “ПОРА”⁶ як окремого суб’єкту виборчого процесу, які були ухвалені за одноставного голосування членів – представників більшості “За”, а членів – представників меншості – “Проти”.

Призначення членів ОВК відбулося 13 серпня 2007 р. згідно з вимогами ЗВНД. ОВК мають у своєму складі 18 членів – порівну між представниками парламентської більшості та меншості, які також порівну розподіляють керівні посади в ОВК. ЦВК організувала два цикли підготовки для членів ОВК: один для голів ОВК, другий для решти членів ОВК. Серед ОВК було розповсюджено вичерпний посібник з організації роботи ОВК⁷. Незважаючи на ці зусилля, наявність у деяких областях (особливо у Житомирській) значної кількості членів без попереднього досвіду роботи може негативно позначитися на виконанні комісіями своїх обов’язків.

Відповідно до ЗВНД, призначення складу ДВК має бути здійснене не пізніше 14 вересня. БЮТ вже висловив побоювання, що не зможе заповнити усі належні йому посади у ДВК, особливо у Донецькій та Луганській областях. Блок розглядає можливість призначення на ці посади своїх прихильників з інших регіонів країни.

Реєстрація виборців

Хоча новий Закон України “Про державний реєстр виборців України” було прийнято в лютому 2007 р., чинності він набере лише з 1 жовтня 2007 р. Для виборів, що наближаються, списки виборців складатимуться на рівні таких адміністративно-територіальних одиниць як райони, райони у містах та міста обласного значення (виконавчими комітетами рад народних депутатів). Для цього було створено 679 робочих груп (РГ). РГ складають списки виборців на основі списків виборців, складених для виборів до Верховної Ради України 2006 р., та включаючи в них відповідні дані, отримані від місцевих органів влади та близько десяти різних державних установ. Загалом РГ видаються добре організованими, укомплектованими та оснащеними й виконують свої обов’язки професійно та компетентно.

З огляду на дуже стислі часові рамки деякі державні установи в певних місцях (напр., у Києві), почали оновлювати списки виборців ще задовго до офіційної дати, передбаченої законодавством (5 серпня). Лише за окремими винятками, місцеві відділення центральних органів державної влади вчасно подали необхідні відомості. Проте, у багатьох місцях первинна інформація, отримана місцевими органами Державного департаменту у справах громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб Міністерства внутрішніх справ України, не була оцифрована й мала вводитися в систему вручну. Крім того, дані Державної податкової адміністрації України вочевидь мають обмежену цінність через те, що індивідуальні коди платників податків прив’язані до фізичної адреси проживання, яка може не відповідати сучасним даним особи. ЦВК дала РГ усну рекомендацію використовувати дані податкових органів лише для подальших перехресних перевірок.

⁶ Громадянська молодіжна організація “ПОРА” зареєструвалася як політична партія задовго до виборів до Верховної Ради України 2006 р. Хоча 5 липня 2007 р. “ПОРА” підписала “Декларацію об’єднання демократичних сил” й потім увійшла до Блоку НУ-НС, з середини серпня почали розгортатися суперечки довкола начебто прийнятого деякими членами “ПОРИ” рішення залишити Блок НУ-НС і йти на вибори в якості самостійного суб’єкту виборчого процесу. Відповідна нова реєстрація Міністерством юстиції “ПОРИ” як політичної партії та ЦВК – як суб’єкту виборчого процесу були оскаржені у судовому порядку.

⁷ Посібник був спільно розроблений ЦВК, SEAUP II (2-м етапом Проекту “Зміцнення управління виборчим процесом в Україні”) та Координатором проектів ОБСЄ в Україні.

РГ отримали два примірники списків виборців за 2006 р.: електронну версію від ЦВК та на паперовому носії – від місцевого державного архіву. На практиці обидва списки трохи відрізняються, причому паперові версії є більш новими через те, що вони оновлювалися вже після направлення ОВК електронних версій до ЦВК у 2006 р.

На відміну від 2006 року, оновлені списки виборців будуть направлятися безпосередньо до ОВК, а не до ЦВК; при цьому загальнонаціональної бази даних виборців створюватися не буде. Це унеможливує перевірки можливих випадків дублювання даних на міжобласному рівні у загальнодержавному масштабі. Списків виборців, що використовуватимуться консульськими установами за кордоном, складаються РГ, створеною Міністерством закордонних справ України, яке збирає дані з консульських відділів, але не передає оновлені списки виборців до ЦВК.

Державна прикордонна служба України реєструє громадян України, які перетинають державний кордон країни, з 1 серпня. Зібрані та узагальнені Державною прикордонною службою України дані мають бути направлені до ОВК до 27 вересня; наступного дня ОВК надішлють цю інформацію до ДВК, які, як очікується, викреслять вказаних там осіб зі своїх списків виборців. Громадяни, що повернуться в Україну після 26 вересня, можуть виявитися викресленими зі списків виборців, причому часу на оскарження цього рішення буде мало або практично не залишиться, оскільки кінцевим терміном розгляду скарг щодо списків виборців для ОВК та ДВК встановлено 27 вересня, а для судового розгляду – 28 вересня. Залишаються питання щодо тлумачення відповідних положень кодексу та про визначення реальних кінцевих термінів розгляду.

30 серпня Президент В. Ющенко направив до Конституційного суду звернення про перевірку конституційності Постанови Уряду від 27 червня, яка стосується системи реєстрації громадян. Передбачені у Постанові заходи включають в себе створення Державною прикордонною службою України бази даних громадян, які перетинатимуть державний кордон у період між 1 серпня та 26 вересня, з метою їх викреслення зі списків виборців. Президент аргументує своє звернення тим, що з прийняттям цієї Постанови Уряд України порушив декілька законодавчих актів та узурпував прерогативи ЦВК⁸. Чинність зазначеної урядової постанови було призупинено одночасно з поданням президентського звернення до Конституційного суду⁹.

В небагатьох РГ, переважно на сході України та в Криму, вважається проблемним вирішення такого чутливого питання як транслітерація прізвищ та імен громадян з російської мови на українську.

Реєстрація кандидатів

ЦВК зареєструвала списки кандидатів від 20 партій та блоків, котрі висунули в цілому більш ніж 4,800 кандидатів. Початкова відмова ЦВК зареєструвати БЮТ була оскаржена у Київському окружному адміністративному суді, який 14 квітня зобов'язав ЦВК зареєструвати цей блок. 4 вересня ЦВК виконала судове рішення, яке зобов'язувало комісію викреслити “ПОРУ” з переліку партій та блоків, зареєстрованих для участі у виборах (детальніше про обидва зазначені випадки див. Розділ “Скарги та апеляції”).

⁸ Відповідно до Закону України “Про Державний реєстр виборців України” ЦВК отримала повноваження розпорядника такого реєстру станом на день офіційного опублікування зазначеного закону (27 березня 2007 р.).

⁹ Частина 15 статті 106 Конституції України: “[Президент] зупиняє дію актів Кабінету Міністрів України з мотивів невідповідності цій Конституції з одночасним зверненням до Конституційного Суду України щодо їх конституційності.”

Умови передвиборчої агітації

Передвиборча кампанія розпочалася швидко з помірної агітації, яку можна було спостерігати по всій країні. Дещо нижчим у порівнянні з іншими регіонами був рівень агітаційної активності в Донецькій та Запорізькій областях, а також в Автономній Республіці Крим. Партії та блоки застосовують різноманітні агітаційні методики, в т.ч. велелюдні мітинги (інколи з організацією прямих телемостів з партійними лідерами в Києві), плакати, бігборди, агітаційні палатки на тротуарах, відвідання домівок активістами та розповсюдження листівок. До цього часу передвиборча агітаційна кампанія проводиться у мирний та безперешкодний спосіб, про випадки надмірного втручання або тиску не повідомляється. До цього часу найбільш активно займалися передвиборчою агітацією такі партії та блоки: БЮТ, ПР, НУ-НС, Блок В. Литвина та Прогресивна соціалістична партія України на чолі з Наталією Вітренко.

ДСС ОБСЄ/БДПЛ повідомили про вісім випадків передвиборної агітації (на користь НУ-НС, ПР та БЮТ) з боку представників центральних та місцевих органів державної влади, які не є кандидатами та не мають право ведення такої агітації, а також про випадки матеріального заохочення виборців під виглядом добродійної діяльності з метою здійснення можливого впливу на їх вибір (здійснювалися представниками двох партій: БЮТ та НУ-НС). МСВ ОБСЄ/БДПЛ поставила ці випадки на контроль.

Певний вплив на хід передвиборчої боротьби справило скликання Головою Верховної Ради засідання ВРУ 4 вересня. Хоча опозиція й доводить, що за Конституцією Парламент потребує склад у 300 депутатів аби легітимно функціонувати, правляча коаліція зробила крок уперед і відкрила сесію ВРУ в присутності 269-ти депутатів. Парламент ухвалив проект закону про внесення змін до Конституції України¹⁰ та направив його до Конституційного суду. Президент попередив, що скликання цієї сесії було незаконним, а відтак будь-які ухвалені нею рішення не матимуть законної сили.

Засоби масової інформації

Незважаючи на те, що від часу виборів Президента України 2004 р. загальне становище зі свободою засобів масової інформації в Україні покращилося, лишається кілька проблем щодо середовища ЗМІ, які потребують уваги: сюди входить необхідність перетворення державних ЗМІ на повністю незалежний громадський канал мовлення, а також питання прозорості щодо володіння ЗМІ. В Україні працює значна кількість мовленнєвих та друкованих ЗМІ; найбільш значущу роль щодо транслявання інформації про політичні події відіграє телебачення.

Основним законодавчим актом, що регулює питання висвітлення перебігу передвиборчої кампанії у ЗМІ є ЗВНД, в якому міститься детальний перелік відповідних вимог. Зокрема, ЗВНД визначає, що таке висвітлення має відповідати принципіві “рівних можливостей”. Кожна зареєстрована партія (блок) має право використати, коштом державного бюджету, 30 хвилин мовлення на загальнодержавному телеканалі (УТ-1) та 30 хвилин ефіру на державному радіо (УР-1), а також опублікувати свою виборчу програму у національних державних газетних виданнях. Порядок появи партій та блоків у національних ЗМІ був визначений у ЦВК шляхом жеребкування, яке пройшло 3 вересня.

¹⁰ Законопроект передбачає скасування положення Конституції про забезпечення недоторканності Президента, депутатів Верховної Ради України та суддів.

Щодо платної передвиборчої агітації, ЗМІ зобов'язані встановлювати однакові ціни на політичну рекламу для всіх кандидатів. Агітаційні матеріали мають відокремлюватися від решти ефірних або друкованих матеріалів та відповідно позначатися. Події передвиборчої кампанії мають подаватися у новинах безсторонньо та зважено, матеріали, що є політичною рекламою, не повинні входити до складу інформаційних програм. Незважаючи на це, декілька співрозмовників з числа працівників ЗМІ висловили припущення про оплату учасниками виборчих перегонів часу у програмах новин. Друковані ЗМІ інколи друкують матеріали, що містять елементи політичної реклами, не позначаючи такі матеріали як передвиборчу агітацію.

Як і напередодні парламентських виборів 2006 року, представники медійних та громадських організацій створили Експертну раду з питань ЗМІ – тимчасовий орган, який оцінюватиме поведінку ЗМІ протягом передвиборчої кампанії та надаватиме рекомендації ЦВК і державному регуляторному органу з питань електронних ЗМІ – Національній раді з питань телебачення та радіомовлення¹¹. Експертна рада вже здійснила оцінку декількох випадків, більшість з яких пов'язана зі змістом різних телевізійних та радіомовленневих рекламних матеріалів та їхньої відповідності діючим законодавчим вимогам щодо проведення передвиборчої агітації у ЗМІ.

Починаючи з 16 серпня, МСВ ОБСЄ/БДПЛ здійснює моніторинг “прайм-тайм” трансляцій восьми телеканалів¹² та змісту восьми щоденних та тижневих газетних видань¹³, проводячи кількісний та якісний аналіз інформації. 27 серпня МСВ ОБСЄ/БДПЛ розпочала аналіз ефірних програм новин, що транслюються вибраними державними та приватними регіональними телеканалами.

Події виборчої кампанії до цього часу отримують доволі широке висвітлення у ЗМІ. Окрім регулярного висвітлення передвиборчої боротьби у програмах новин та останніх подій, декілька приватних телеканалів організують дискусійні програми за участю представників партій та блоків. Висвітлення передвиборчої боротьби переважно стосується тих учасників передвиборчих перегонів, які домінують за опитуваннями громадської думки та дуже активно купують платний ефірний час.

Повідомляється про кілька нещодавніх випадків вчинення насильницьких дій або залякування журналістів. Зокрема, приватна газета “Сьогодні” заявляє, що її працівники отримували телефонні дзвінки з погрозами, навіть щодо підкладення бомби. За твердженням газети, погрози розпочалися після того, як вона оголосила про свій намір подати судовий позов проти представника БЮТ. Під час окремого інциденту фотокореспондента “Сьогодні” було побито під час мітингу БЮТ в Одесі. БЮТ заперечує факт інциденту у тому вигляді, як його змалював журналіст, звинувачуючи видання у “політичній провокації”.

Скарги та апеляції

Положення, що регулюють розгляд скарг та апеляцій щодо виборчого процесу, містяться в ЗВНД та Кодексі адміністративного судочинства України. Внесення останніх змін до ЗВНД, що передбачають перегляд рішень судів першої інстанції у відповідності з

¹¹ Незалежна рада з питань засобів масової інформації була створена на виконання рішення Національної ради з питань телебачення та радіомовлення; її діяльність підтримується ОКП ОБСЄ.

¹² Державний канал УТ 1 та приватні телеканали 1+1, 5-й канал, Інтер, ICTV, НТН, СТБ та ТРК Україна.

¹³ Державні газети “Голос України” та “Урядовий кур’єр”, а також приватні видання: “Факти”, “Сьогодні”, “Сільські вісті”, “Вечірні вісті”, “Україна молода” та “Зеркало недели”.

нормами, визначеними Кодексом адміністративного судочинства, ліквідувало розбіжності між ЗВНД та зазначеним Кодексом¹⁴.

Право оскаржувати рішення, дії або бездіяльність виборчих комісії або їх членів надане всім суб'єктам виборчого процесу. ЗВНД надає суб'єктам виборчого процесу право подавати скарги до виборчої комісії, суду або обох органів. Якщо скаргу подано до обох органів, виборча комісія (після отримання відповідного повідомлення суду) має призупинити розгляд скарги до моменту набуття чинності рішенням суду.

Кодекс адміністративного судочинства України наділяє нову трирівневу структуру адміністративних судів правом ухвалювати рішення у спорах, що стосуються виборчого процесу. Судом останньої інстанції є Вищий адміністративний суд, також уповноважений виносити рішення у спорах щодо результатів виборів. З початку виборчого процесу адміністративними судами були винесено рішення у більш ніж 39-ти справах. У справах, за якими спостерігала МСВ ОБСЄ/БДПЛ, суди продемонстрували справжні зусилля до своєчасного та прозорого розгляду справ. Втім, провладні та опозиційні партії виявляють недостатній рівень довіри до судової влади.

Більшість позовів щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності ЦВК були задоволені судами. 4-го вересня за позовом, що привернув широку увагу, Київський окружний адміністративний суд скасував рішення ЦВК щодо реєстрації партії "ПОРА" як окремого суб'єкта виборчого процесу та зобов'язав ЦВК виключити партію "ПОРА" з бюлетеня. ЦВК виконала рішення в той самий день¹⁵. 28-го серпня той самий суд ухвалив рішення на користь блоку "Наша Україна – Народна Самооборона" за скаргою щодо реєстрації Міністерством юстиції України змін до статуту партії "ПОРА". 4-го вересня Адміністративний апеляційний суд залишив це рішення без змін.

Київський окружний адміністративний суд також прийняв рішення на користь БЮТ та НУ-НС, які оскаржили рішення ЦВК щодо ухвалення заяви для голосування за місцем перебування. Позивачі посилались на те, що ЦВК має визначити процедури перевірки нездатності виборця голосувати на виборчій дільниці. 25-го серпня Вищий адміністративний суд відхилив апеляцію ЦВК на це рішення та ухвалив про прийняття ЦВК нового рішення, яке б зобов'язало членів ДВК здійснювати перевірку правильності заяв для голосування за місцем перебування. Станом на 4 вересня ЦВК ще не прийняла нове рішення щодо голосування за місцем перебування.

14 серпня ЦВК прогнала справу за позовом БЮТ, поданим проти неї до окружного адміністративного суду з причин стверджуваної бездіяльності ЦВК у питанні реєстрації Блоку, через, як вважала ЦВК, подання кандидатами від БЮТ у їхніх реєстраційних документах неповних відомостей про своє місце проживання.

За інформацією ЦВК, від початку виборчого процесу до ЦВК було подано 20 офіційних скарг. З них у 14-ти було відмовлено з формальних або технічних причин, ще дві були відкликані позивачами. Решта чотири скарги, які також були залишені без задоволення після розгляду ЦВК, стосувалися порушення блоками БЮТ та НУ-НС нормативних вимог щодо проведення передвиборчої агітації.

28 серпня Президент України оскаржив у Конституційному суді конституційність положень ЗВНД стосовно органів Державної прикордонної служби України та їхньої ролі

¹⁴ Частина 3 статті 111 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

¹⁵ Раніше партія «ПОРА» заявила про свій намір приєднатися до НУ-НС, а члени «ПОРИ» були включені до списку НУ-НС. Проте згодом від імені «ПОРИ» індивідуально зареєструвалася група, що відкололася, яка далі подала на реєстрацію свій партійний список, що був зареєстрований ЦВК як список окремого суб'єкта виборчого процесу.

у складанні списків виборців. Після прийняття справи до розгляду Конституційний суд матиме три місяці, а у виключних випадках – один місяць – на розгляд справи. Зазначена справа була передана суддям на розгляд 4 вересня. Станом на сьогодні Конституційний суд ще не прийняв рішення у цій справі.

Національні та міжнародні спостерігачі

Українське законодавство передбачає національне та міжнародне спостереження за виборами. Це другі вибори, на яких національні громадські організації мають право реєструвати своїх спостерігачів. Очікується, що Комітет виборців України (КВУ) стане ініціатором найпотужніших зусиль зі спостереження за виборами серед усіх дванадцяти національних організацій, зареєстрованих ЦВК. На сьогоднішній день, крім МСВ ОБСЄ/БДПЛ, ЦВК акредитувала ще п'ять груп міжнародних спостерігачів¹⁶.

Діяльність МСВ ОБСЄ/БДПЛ

Офіс МСВ ОБСЄ/БДПЛ було відкрито в Києві 10-го серпня 2007 року. Голова Місії провела зустрічі з Міністром іноземних справ, Головою ЦВК, Міністром юстиції, Заступниками Міністра внутрішніх справ, іншими посадовими особами, а також послами держав – учасниць ОБСЄ. МСВ ОБСЄ/БДПЛ налагодила постійні контакти з ЦВК, дипломатичною спільнотою та основними політичними партіями. МСВ ОБСЄ/БДПЛ провела попередні зустрічі з багатьма зареєстрованими політичними партіями та блоками, представниками громадянського суспільства, органами управління виборчим процесом, засобами масової інформації тощо. 23-го серпня було проведено перший брифінг для представників дипломатичних та міжнародних організацій, акредитованих в Україні.

¹⁶ Національний демократичний інститут (NDI), Міжнародний республіканський інститут, Європейська мережа організацій зі спостереження за виборами, Світовий Конгрес Українців, Організація «За справедливий вибори».